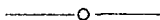

az erkölcsi és társadalmi magaslatról, melyen a „Sendung“-ban még állt, már nem lehetetlen, hogy Wilhelm főúri nőt vesz feleségül. Az ismeretlen amazon iránti lovagi imádata mindkét feldolgozásban megtalálható, de a „Sendung“ amazonja még nem hasonlít a grófnőhöz. A torony titokzatos küldönce sem szerepel még. — A kastélyból való elutazástól a Serlo társulatához való megérkezésig szóló rész, az Aureliával való párbeszéd s az örökség Hamlet-tanulmány mindkét feldolgozásban meg-egyeznek.

A „Sendung“ VI. könyvének végén Wilhelm Serlotól tudja meg, hogy atyja meghalt, anyja újra férjhezment s az üzletet Werner vette át. Tehát otthona sincs már s nem áll semmi régi vágyának útjában. Mégis határozatlanul áll, s csak Aurelia, meg Philine beható unszolására, mintegy öntudatlanul határozza el magát a színészi pályára. A „Lehrjahre“-ban ellenkezőleg lemond a nagy örökségről, s bár egész családja tárt karokkal várja, önként határozza el magát a színészi életre, mert meggyőződése szerint lelke magasabb kiművelését polgári származása miatt csak a színháznál érheti el. Titkon pedig reméli, hogy itt Marianet megtalálhatja.

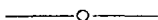
A „Sendung“ VI. könyvének végén, midőn Wilhelm a két nő unszolására, mintegy öntudatlanul beleegyezik a szerződésbe, egy pillanatra megjelenik lelki szemei előtt a szép amazonnak a leáldozó nap sugarában tündöklő alakja. Lehet, hogy a „Sendung“ második részét úgy tervezte Goethe, hogy Wilhelm belátja végül, miszerint a színészi pályára való küldetésének gondolata csak hiú ábránd volt, de a magasabb szellemi élet után vágyva találkozni fog azon női ideállal s általa lelkének harmonikus kiművelését elérheti.

13. Thuróczy Emma: Dugonics és a klasszikusok.

Dugonics András irodalmi munkásságának egyik, habár nem értékesebb részét, görög és római klasszikusok átdolgozása alkotja. Ezeknek a műveknek (u. m. Trója veszedelme, Ulisses . . . csudálatos történetei, Argonauticon és A gyapjas vitézek, Szerecsenek (Heliodoros „Aethiopicá“-ja), Menaechmi, Trinummus (Plautus), Római történetek, Nevezetes hadi vezé-

rek) forrásaikkal való egybevetése s forrásaikhoz való viszonyuknak kimutatása volt az értekezés célja. E téren már megelőzően is történtek értékes kutatások, pl. Dugonics dráma-átdolgozásaival bőven foglalkozik Perényi József „*Dugonics A. drámái*” c. dolgozatában s a „Szerecsenek”-nek Heliodoros „*Aethiopicá*”-jához való viszonyáról is többször esett szó a magyar irodalomban (pl. legutóbb Rajka László: Heliodoros *Aethiopicája* a magyar irodalomban Kol. 1917. és korábban Zlinszky Aladár egy értekezésében, de a legtöbb fent felsorolt művet a dolgozat írója vetette össze először forrásával. Általános eredménye az, hogy Dugonics legtöbb műve szabad átdolgozás s némelyik művénél meglepő az a forrásgazdagság, amelyet az átdolgozáshoz felhasznált (pl. a „Trója veszedelmé”-hez). Az értekezés végén egy különfejezet ismerteti Dugonics átdolgozási módját.

14. Várhelyi Gyula: Hazánk földjének és legrégibb lakóinak története.

Két kötetben: I. k. Az ősember nyomain. II. k. A történelmi hajnalkortól a hunnok foglalásáig.

Kis ívrét alakú 332 + 371, összesen 703 lapnyi gondos kézírás. A címlapokat kék, arany, zöld, piros tintával rajzolta és írta meg a szerző.

Az I. kötet számozatlan oldalain 244 kisebb-nagyobb kép van beragasztva (néhány a szerző rajza). A II. kötetben 195 kép van. (Az összes képek száma 439.)

Forrásaiként 90 munkát sorol fel 4 oldalon.

A szerző. Előszavában jó ismertetést ad nagyterjedelmű munkájáról, amekkora alig szokott előfordulni a doktori értekezések közt. Eredete tíz évre nyúlik vissza, amikor Erdélyi László, a magyar művelődéstörténet tanára föllekesítette egyetemi történehallgatóinak legjavát, tizenkettőt, hogy ha első évesek is, összes olvasásaikat irányítsák, összpontosítsák egy tételre, a tanári és doktori dolgozat előkészítésére. Felosztotta a magyar művelődéstörténetet tizenkét időszakra vagy korra s ebből választatott mindegyik tanítványával egy-egy tételt. A feladat egyelőre nem volt több, mint összekeresni a